

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

588

Vragen van de leden **Leijten** en **Van Gerven** (beiden SP) aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *de relatie tussen The Commonwealth Fund, The Harkness Fellowship, onderzoeksprogramma Celsus, IQ healthcare, Radboud umc en haar ministerie* (ingezonden 21 november 2016).

Antwoord van Minister **Schippers** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 25 november 2016).

Vraag 1

Kunt u aangeven waar in de «2016 Commonwealth Fund International Health Policy Survey of Adults» precies de conclusie wordt getrokken dat de Nederlandse zorg van topkwaliteit is?^{1 2}

Antwoord 1

In het wetenschappelijke tijdschrift Health Affairs is op 17 November jongstleden een artikel verschenen met de resultaten van dit onderzoek. Dit onderzoek is toegankelijk op de site van het Commonwealthfund (CWF). De onderzoekers concluderen dat «Overall, the Netherlands performed at the top of the eleven-country range on most measures of access, engagement and coordination». Voor verdere informatie verwijst ik u graag naar dit artikel³.

Vraag 2

Acht u de goede toegang tot de huisarts en de bereikbaarheid van de zorg een specifieke uitkomst van de marktwerking en concurrentie tussen de zorgverzekeraars? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 2

De positie van de Nederlandse huisarts is al sinds 1918 goed ingebed in de zorg, dwars door alle stelselherzelingen heen. Dit geldt dus ook voor de stelselherziening van 2006. De toegankelijkheid van zorg is sindsdien wel verbeterd door het gelijktrekken van de toegang tot huisartsenzorg voor particulier verzekerden en ziekenfondspatiënten.

¹ <http://www.rtlnieuws.nl/gezondheid/nederlandse-gezondheidszorg-aan-de-top>

² <http://www.commonwealthfund.org/publications/in-the-literature/2016/nov/2016-international-health-policy-survey-of-adults>

³ <http://content.healthaffairs.org/content/early/2016/11/14/hlthaff.2016.1088>

Vraag 3 en 4

Kunt u aangeven wat de betrokkenheid van uw ministerie is bij het onderzoek van The Commonwealth Fund naar 11 verschillende zorgstelsels?⁴
Op welke wijze is het Nederlandse onderdeel van het onderzoek van The Commonwealth Fund precies gefinancierd? Is hier sprake van (co)financiering door uw ministerie?

Antwoord 3 en 4

VWS participeert net als tien andere landen sinds 2006 in het Amerikaanse Commonwealthfund, een grote private denktank met als doelstelling het bijdragen aan goede en toegankelijke zorg voor iedereen. Met een jaarlijkse survey wordt spiegelinformatie ontwikkeld om van elkaar te leren en te gebruiken voor beleidsontwikkeling. Door het langjarige karakter van deze samenwerking zijn inmiddels veel trends zichtbaar met zinnige beleidsinformatie. Voor Nederland analyseert IQ Healthcare de gegevens en schrijft hierover een rapport ten behoeve van het CWF.

De kosten van de jaarlijkse survey worden door alle participerende landen en het CWF gedragen. Ten behoeve van Nederland worden die in gelijke mate gedragen door het Commonwealthfund en VWS. De bijdrage van VWS bedraagt 30.000 euro. Daarnaast draagt IQ healthcare zelf een beperkt deel bij aan de kosten.

Vraag 5

Is het Nederlandse gedeelte van dit onderzoek uitgevoerd door het onderzoeksprogramma «Celsus, academie voor betaalbare zorg», dat een initiatief is van het Ministerie van VWS in samenwerking met IQ healthcare (onderdeel van het Radboud umc)?

Antwoord 5

Nee, het onderzoek wordt al sinds 2006 uitgevoerd door (de voorloper van) IQ Healthcare. Dit is dus ruim voor de start van het Celsus programma.

Vraag 6

Hoeveel draagt iedere partij jaarlijks bij aan Celsus? Heeft dit onderzoeksprogramma buiten uw ministerie en Radboud umc (via IQ healthcare) nog andere financiers? Zo ja, welke?

Antwoord 6

De bijdragen aan Celsus van het ministerie en IQ Healthcare per jaar (euro's)

2013: VWS 362.693 IQ 86.007
2014: VWS 361.692 IQ 93.007
2015: VWS 534.371 IQ 137.410
2016: VWS 549.651 IQ 141.340 (begroting)

Daarnaast genereert Celsus in beperkte mate additionele omzet met derdenopdrachten. Dit betreft één opdracht van het Ministerie van SZW in 2015 en één van het Ministerie van Financiën in 2016.

Vraag 7

Hoe is IQ healthcare gefinancierd? Is het Radboud umc de enige financier? Zo nee, welke partijen financieren IQ healthcare nog meer?

Antwoord 7

IQ Healthcare is één van de 50 afdelingen binnen het Radboudumc en onderdeel van het Radboud Insitute for Health Sciences. Ik heb geen zicht op financiering en boekhouding van IQ Healthcare.

Vraag 8

Welke onderzoeken heeft Celsus precies uitgevoerd in de afgelopen tijd en wie waren de opdrachtgevers van deze onderzoeken? Vond er voor die onderzoeken nog aparte financiering plaats? Kunt u een overzicht verschaffen?

⁴ <http://www.commonwealthfund.org/publications/in-the-literature/2016/nov/2016-international-health-policy-survey-of-adults>

Antwoord 8

Alle opdrachten, opdrachtgevers, studies en publicaties kunt u vinden in het jaarverslag van Celsus en in de kwartaalberichten van Celsus⁵.

Vraag 9

Acht u het Amerikaanse zorgstelsel – wat slecht toegankelijk is en bovendien het duurste ter wereld – een goed voorbeeld van hoe in Nederland de zorg zou moeten worden georganiseerd? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 9

De Amerikaanse gezondheidszorg is gefragmenteerd: het bestaat uit meerdere subsystemen en er kan dan ook moeilijk worden gesproken over één zorgstelsel. De Amerikaanse zorg kent dan ook veel problemen: zorg is er duur en minder goed toegankelijk voor patiënten dan in Nederland. Tegelijk worden er -juist vanwege deze problemen- in de Verenigde Staten op veel plaatsen interessante experimenten, innovaties en hervormingen uitgevoerd, bijvoorbeeld op het gebied van kwaliteit, bekostiging en patiënt-georiënteerde organisatie van zorg. Op specifieke onderdelen bevat het Amerikaanse zorgstelsel dan ook leerzame lessen, net zoals dat overigens het geval is in andere landen.

Vraag 10 t/m 26

Acht u het wenselijk dat topambtenaren en hooggeplaatste mensen uit de Nederlandse zorg een studiebeurs krijgen waarbij ze in een jaar tijd alle «ins en outs» van het Amerikaanse stelsel worden bijgebracht?

Klopt het dat de programmaleider van Celsus, professor Jeurissen – tevens adviseur van uw ministerie – wetenschappers, journalisten, beleidsmakers en beleidsanalisten, managers vanuit de zorg en verzekeringswereld selecteert voor studiebeurzen genaamd The Harkness Fellowship?^{6 7}

Vindt u de doelstelling van The Harkness Fellowship dat stelt «An international program in health policy is designed to promote a high performing U.S. health care system through robust international exchange, research, and learnings» aan te bieden, passen bij de onafhankelijke positie die onderzoekers, beleidsmakers, journalisten behoren in te nemen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Welke mensen heeft professor en uw topambtenaar Jeurissen voor het komende studiejaar van The Harkness Fellowship geselecteerd? Kunt u een overzicht geven?

Kunt u aangeven welke bemoeienis uw ministerie heeft met het uitgeven van deze studiebeurzen van 130.000 dollar (met mogelijk 60.000 dollar extra voor een meereizend gezin), gezien de aanwezigheid van meerdere ambtenaren van het ministerie op bijeenkomsten van de studieprogramma's van The Harkness Fellowship van The Commonwealth Fund?

Op welke wijze is uw ministerie, al dan niet via zijn adviseur Jeurissen en Celsus/IQ healthcare, betrokken bij de selectie en het aandragen van mensen voor deze studiebeurzen?

Vindt u het wenselijk dat een particulier fonds, dat een studieprogramma van een jaar aanbiedt om het Amerikaanse zorgstelsel te promoten, zulke nauwe banden onderhoudt met het ministerie? Kunt uw antwoord toelichten?

Welke ambtenaren van uw ministerie hebben een studiebeurs ontvangen of volgen nu een studiejaar op kosten van The Harkness Fellowship? Welke positie bekleden deze ambtenaren precies bij het ministerie of bij andere overheidsorganen?

Zijn er naast de plaatsvervangend programmaleider van Celsus, mevrouw Tanke, nog meer onderzoekers van Celsus of van een van de afzonderlijke partijen die momenteel een studiebeurs ontvangen? Kunt u ook hiervan een overzicht geven?⁸

Welke onderzoekers van Celsus hebben een studiebeurs ontvangen of volgen nu een studiejaar op kosten van The Harkness Fellowship? Welke functies bekleden deze (oud-) deelnemers? Kunt u ook hiervan een overzicht geven?

⁵ <http://celsusacademie.nl/filter?tags=jaarberichten&navbar-left=publicaties>

⁶ <http://celsusacademie.nl/>

⁷ http://www.iqhealthcare.nl/media/124366/dutch-harkness-fellows-marketing-presentation_10-14-16_master.pdf

⁸ <http://www.iqhealthcare.nl/nl/nieuws/2016/02/marit-tanke-verwerft-harkness-fellowship/>

Waarom heeft het onderzoeksprogramma Celsus, waar het ministerie medefinancier van is, studiebeurzen van 130.000/190.000 dollar nodig voor zijn plaatsvervangend programmadirecteur? Kunt u uw antwoord toelichten? Heeft professor, ambtenaar van VWS, en programmaleider van Celsus Jeurissen zijn plaatsvervangend programmadirecteur voorgedragen voor The Harkness Fellowship?

Erkent u dat de uitgave voor zo'n studiebeurs gezien moet worden als een financiële bijdrage aan het onderzoeksprogramma Celsus? Is het ook op deze wijze opgenomen in de financiële verantwoording? Kunt u uw antwoord toelichten?

Welke financiële band is er tussen uw ministerie en het Commonwealth Fund gezien het feit dat er vele ambtenaren van VWS op de The Harkness Fellowship bijeenkomsten zijn? Hoe wordt de aanwezigheid op dit soort bijeenkomsten betaald?

Erkent u dat deelname van ambtenaren van VWS aan The Harkness Fellowship ook gezien moeten worden als een financiële bijdrage aan het ministerie? Waarom is er van deze financiële relatie niets terug te vinden in de begroting en/of het jaarverslag van uw ministerie?

Erkent u dat met een dure studiebeurs en een studieprogramma van een jaar loyaliteit ontstaat die de wetenschappelijke blik kan vertroebelen? Zo nee, waarom niet?

Hoe is uw bezoek aan The Commonwealth Fund tot stand gekomen? Wat was het programma en wie behoorde tot uw reisgezelschap?⁹

Antwoord 10 t/m 26

Deze vragen liggen in elkaars verlengde. Ik geef daarom één integraal antwoord. VWS participeert sinds 2006 in het Amerikaanse Commonwealth-fund (CWF), net als een tiental andere landen. Het CWF is een onafhankelijke en boven-partijdige private denktank die als missie heeft om de toegang tot zorg te versterken, speciaal voor kwetsbare groepen (zoals onverzekerden, minderheden, lage inkomens, jonge kinderen en ouderen). Haar agenda bestaat er niet uit om het Amerikaanse zorgsysteem te promoten. Dat valt overigens ook af te leiden uit het feit dat volgens haar eigen analyses juist het zorgsysteem in de VS consistent slecht scoort.

In financiële zin behelst deze participatie de gezamenlijke financiering van het in antwoord op vraag 3 en 4 genoemde jaarlijks onderzoek en een tweetal Harkness Fellows. Tot deze deelname is in 2007 door mijn toenmalige ambtsvoorganger besloten. Door het meerjarige karakter van deze samenwerking zijn inmiddels ook langjarige trends zichtbaar met zinvolle beleidsinformatie.

Het Harkness Fellowship staat bekend als een prestigieus fellowship voor getalenteerde mensen – midden in hun loopbaan – die een jaar lang onderzoek doen naar de uitdagingen waar de zorg mee kampt. Een doel is dat men hiermee ook in hun thuisland kan bijdragen aan het verbeteren van de zorg. Juist door de hoge standaarden en eisen zie ik geen enkele kans op vertroebeling van hun wetenschappelijke blik. In tegendeel, geselecteerde kandidaten moeten hun onderzoek ook publiceren in wetenschappelijke tijdschriften en daarvoor gelden strikte eisen door anonieme en onafhankelijke reviewers.

Het CWF probeert de Harkness Fellowships zo breed mogelijk onder de aandacht te brengen in de deelnemende landen. Dit gebeurt door middel van bijeenkomsten, webinars en via zogenaamde nominatoren (een groep van vele tientallen mensen die geschikte mensen in hun netwerk kunnen wijzen op de mogelijkheid van het Fellowship). Er is daarbij geen sprake van het voordragen van mensen: alle kandidaten dienen zelf te solliciteren, en daarbij drie aanbevelingsbrieven mee te sturen. De leden van de selectiecommissie (zie onder) schrijven zelf geen aanbevelingsbrieven.

De feitelijke selectie van deze fellows gebeurt vervolgens door de onafhankelijke selectiecommissie onder voorzitterschap van prof. dr. A. Klink. Deze Commissie telt drie Amerikaanse en drie Nederlandse leden, waaronder ook een vertegenwoordiger van VWS. De selectie is zeer stringent; er worden hoge eisen aan de kandidaten gesteld, waaronder in ieder geval aantoonbare onderzoeksvaardigheden (blijkend uit bijvoorbeeld een promotie of publica-

⁹ <https://twitter.com/NLintheUSA/status/799322759797018624?s=08>

ties), leiderschapskwaliteiten, en de intrinsieke motivatie bij te dragen aan verbeteren van de zorg.

Na voorselectie door het CWF worden vervolgens vier mensen uitgenodigd voor een selectiegesprek met de commissie. Indien leden van de commissie enige vorm van betrokkenheid hebben bij een of meer van de kandidaten dan onthouden zij zich van deelname aan het selectiegesprek en ook van de uiteindelijke stemming. Dit is ook breder een gebruikelijke procedure.

De gemaakte kosten van het fellowship komen ten laste van de begroting van VWS en hebben niets van doen met het kennisprogramma naar de betaalbaarheid van de zorg, Celsus. De bijdrage van VWS ten behoeve van het fellowship bedraagt 135.462 euro en valt onder de artikelen 4.2 en 9 van de begroting van VWS. Posten als deze zijn vanwege hun geringe omvang niet apart zichtbaar.

Uitgebreide portretten van alle Nederlandse fellows en hun resultaten staan op de website van het CWF¹⁰. Drie in het verleden geselecteerde fellows werken bij overheidsorganen. Dit betreft een beleidscoördinator binnen het Ministerie van VWS en een tweetal senior onderzoekers bij het CPB respectievelijk het RIVM.

Over de feitelijke verdere betrokkenheid van de ambtenaren van VWS kan ik u melden dat het CWF twee keer per jaar een conferentie organiseert. In het najaar gaat deze over de resultaten van de survey en aan het begin van de zomer over de onderzoeksresultaten van het fellowship. Partners vanuit de deelnemende landen worden hierbij uitgenodigd. Deze betalen hun eigen reiskosten, verblijfskosten worden door het CWF betaald. Ik was zelf op 16 en 17 november jongstleden voor het eerst aanwezig bij CWF en werd daarbij begeleid door drie ambtenaren van drie verschillende directies van het Ministerie van VWS. Het inhoudelijke programma voeg ik ter informatie bij.¹¹

Vraag 27

Vindt u de verwevenheid tussen uw ministerie, The Commonwealth Fund, The Harkness Fellowship, IQ healthcare en Celsus wenselijk? Zo nee, bent u bereid per direct een eind aan te maken aan deze u-bochtconstructie?

Antwoord 27

Zowel de hoge wetenschappelijke standaards van het CWF zelf als de deelname van 10 andere landen aan de survey vormen afdoende waarborg dat er geen invloed kan worden uitgeoefend op de uitkomsten door het Ministerie van VWS. De beperkte financiële bijdrage aan het CWF om onderzoek bij IQ Healthcare mogelijk te maken doet daar niets aan bij of af. Ik vind het voor de beleidsvorming over de Nederlandse zorg nuttig en belangrijk om de uitkomsten en effecten van het Nederlandse zorgstelsel in internationaal perspectief te vergelijken. We houden onszelf daarmee als het ware een internationale spiegel voor. Daardoor kunnen we leren wat we ten opzichte van onze peergroep zelf goed doen en waar we (van anderen) kunnen leren. Juist het openstellen van je eigen systeem voor kritiek, maakt dat we gewezen worden op onze zwakke plekken die we moeten verbeteren en onze sterke onderdelen die we moeten koesteren.

¹⁰ <http://www.commonwealthfund.org/grants-and-fellowships/fellowships/harkness-fellowships/harkness-fellows#/sort=%40fdate63677%20descending>

¹¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer